

יחסים יפים

לומדים על

אזכרים

גיליון 5

לא תונו איש את עמיתו - באונאת דברים.
הא כיצד? אם היה בעל תשובה אל יאמר
לו זכור מעשיך הראשונים...
(תלמוד בבלי, בבא מציעא דף נח עמוד ב)

מאורז לאורז

עשה לך רב וקנה לך חבר
(אבות פרק א' משנה ו')

יום אחד היה (רי יוחנן) רוחץ בירדן,
ראהו ריש לקיש ודימהו לאישה
נעץ ריש לקיש לרומחו בירדן וקפץ אחריו.
אמר לו (רי יוחנן לריש לקיש): כחך לתורה.
אמר לו: יופיך לנשים.
אמר לו: אם חוזר אתה כך, נותן אני לך את אחותי שיפה ממני
קיבל עליו.
רצה לחזור להביא בגדיו ולא יכול היה לחזור.

מה ביקש כל אחד אצל רעהו?

לימדו מקרא ולימדו משנה ועשאו אדם גדול.
יום אחד היו חלוקים בבית המדרש
הסייף והסבין והפגיון והרומח ומגל הירד ומגל קציר
מאימתי מקבלין טומאה?
משעת גמר מלאכתן -
ומאימתי גמר מלאכתן?
רי יוחנן אמר משיצטרפם בכבשן,
ריש לקיש אמר משיצחצחון במים.
אמר לו רי יוחנן: ליסמים (שודד) בלסמיותו ידע.
אמר לו ריש לקיש: ומה הועלת לי? שם רבי קראו לי, וכאן רבי קראו לי.
אמר לו: הועלתי לך שקירבתיך תחת כנפי השכינה.

וקנה לך חבר - כיצד?
מלמד שיקנה אדם חבר לעצמו שיאכל עמו וישתה
עמו ויקרא עמו וישנה עמו וישן עמו ויגלה לו כל
סתרו... (אבות דרבי נתן פרק ח)

נאום השועל על הידידות

הנסיך הקטן / אנטואן דה סנט אכזופרי

אותה השעה הופיע השועל.
שלום! אמר השועל.
שלום! השיב הנסיך הקטן והפנה את ראשו אך לא
ראה דבר.
אני כאן, - השיב הנסיך הקטן והפנה את ראשו אך
לא ראה דבר.
אני כאן, - אמר הקול - תחת עץ התפוח...
מי אתה? - שאל הנסיך הקטן - אתה חמוד!
אני שועל - ענה השועל.
בוא לשחק עימי ביקש הנסיך הקטן - אני עצוב כל
כך...
לא אוכל לשחק אתך - אמר השועל - כי אינני
מאולף.
אה, סליחה! - אמר הנסיך הקטן, הרהר רגע ושאל:
מה זה "מאולף"?

מדוע העליב ר' יוחנן את ריש לקיש?

חלשה דעתו (נפגע עמוקות) של ר' יוחנן, נחלש (חלה) ריש לקיש.
באה אחותו (של ר' יוחנן) בוכיה, אמרה לו: עשה בשביל בני.
אמר לה: "עזבה יתומיך אני אחייה" (ירמיה מ"מ, י"א)
אמרה לו: עשה בשביל אלמנותי.
אמר לה: "ואלמנותיך עליי תבטחוי" (שם)

לעולם יהא אדם רך כקנה
ואל יהא קשה כארז.
(תלמוד בבלי מסכת
תענית דף כ עמוד א)

מה ביקשה אחותו של ר' יוחנן?

רבי שמעון בן לקיש וריש לקיש
אמרו: בפאה השלישית באי
תלפיד חבר לרבי יוחנן,
נשא את אחות רבי יוחנן לאישה.
פסופר שבצעירותו היה שודד ואף
פטר עצמו לפרנסתו כפתוש
בזירה.

רבי יוחנן בר נפחא (בן הנפח)
גדול אמוראי ארץ ישראל.
פעל באי בעאות השניה והשלישית.
תלפידו של רבי יהודה הנשיא,
מייסד וראש ישיבת טבריה.
היה ידוע ביפוי הרב.

שווה ציטוט

"החבר - אחר שהוא אתה"
(אריסטו)

אני לא סומך עליו, אנחנו חברים
(ברטולד ברכט)

בל יהיו לך חברים שאינם שווים לך
(קונפוציוס)

בידי אנשים שנהאב יש כוח רב ביותר
להכאיב לנו.
(פרנסיס ביקון)

דעלך סני לחברך לא תעביד
(השנוא עליך לא תעשה לחברך)
(תלמוד בבלי מסכת שבת
דף לא עמוד א)

מוכים השנים מן האחד אשר יש להם שכר טוב בעמלם: כי אם יפלו האחד יקים את חברו
ואילו האחד שיפול ואין שני להקמו: גם אם ישכבו שנים וחס להם ולאחד איך יחס:
ואם יתקפו האחד השנים יעמדו נגדו והחוט המשלש לא במהרה ינתק:

קהלת פרק ד ט"ב

כל זמן שהיינו יחדו,
היינו במקפצים טובים ומוזעלים.

אחר שנפרדנו הורנו
להיות שתי ספינים חדות
תקועות בקשר העולם,
כל אחד במקומו.

חברים

מת ריש לקיש.
היה רבי יוחנן מצמער עליו הרבה.
אמרו חכמים: מי ילך להניח את דעתו -
ילך ר' אלעזר בן פדת ששמועותיו מהודדות.
הלך ישב לפניו,
כל דבר שהיה אומר ר' יוחנן,
אמר (אלעזר בן פדת): "שנויה (הלכה) שמסייעת לך"
אמר (ר' יוחנן): לזה הוצרכנו? אתה כבן לקיש?

בן לקיש, כאשר אמרתי דבר
היה מקשה לי עשרים וארבע קושיות
ופירקתי לו עשרים וארבעה פירוקים
וממילא נתרווחה השמועה.
ואתה אמרת - "שנויה (הלכה) שמסייעת לך"
וכי אני יודע שיפה אני אומר?
היה הולך וקורע בגדו ובוכה
בן לקיש היכן אתה, בן לקיש היכן אתה,
עד שנמרפה דעתו.
ביקשו חכמים רחמים עליו ומת.

על מה הצטער ר' יוחנן?

(מעובד על פי התלמוד הבבלי, מסכת בבא מציעא, דף פד, עמוד א')

רוב הסכסוכים [65%] מתרחשים בין חברים

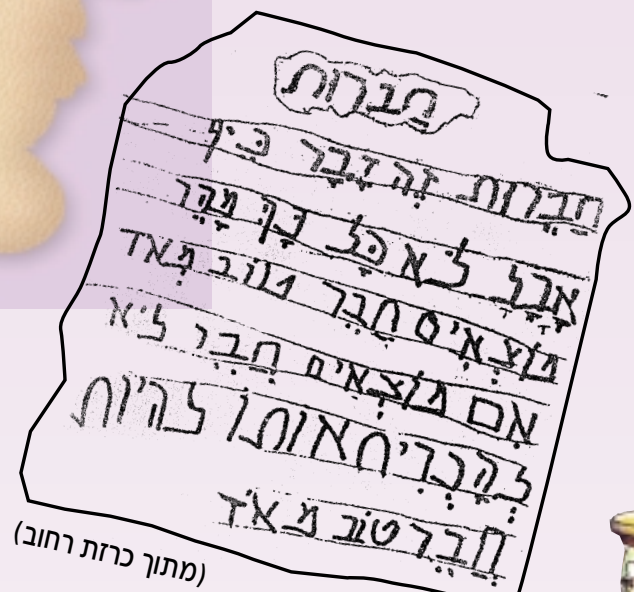
על מדגם מייצג של 12 בתי ספר
תיכוניים.
המחקר מגלה כי סכסוכים בין
מתבגרים שעצמתם הייתה רבה
ותדירותם גבוהה נגרמו בעיקר בשל
פגיעה בחברות - הפרת אמון,
אכזבה מחברים, שקר, גילוי סוד
ורכילות - וכן בשל תחושת עוול
שמקורה בפרשנות לא נכונה של
דברים שנאמרו...

(פרויקט חינוכי גיליון מספר 58)

רוב הסכסוכים (65%) בין התלמידים
מתרחשים בין חברים קרובים. 17%
התרחשו בין ידידים וכ- 18% אירעו
בין מתבגרים שלא היה להם קשר
קודם; 29% מהסכסוכים היו כרוכים
גם באלימות פיזית וב- 9% מהם
הייתה אלימות מילולית חריפה מאוד.
ממצאים אלו עולים ממחקרים של
אורית בנדס יעקב ושל פרופ' יצחק
פרידמן ממכון הנרייטה סאלד.
המחקר בדק דפוסי התנהגות של
מתבגרים בסכסוך חברתי והתבסס

אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחאי:
גדול אוונת דברים מאונאת פמון.
(תלמוד בבלי בבא מציעא דף נח עמוד ב)

(מתוך כרזת רחוב)

שווה ציטוט

ידידות לשם הנאה או תועלת עשויה להתקיים לזמן
מה גם בין אנשים רעים... אבל רק ידידותם של אנשים
טובים יכולה לעמוד לאורך ימים
(ניקומאכוס)

הדרך הטובה ביותר לרכוש חבר היא להיות חבר
(ראלף ואלדו אמרסון)

ידידות אינה מצויה אצל הטיפשים ולא אצל החכמים.
שאצל הטיפשים מסתלקת האהבה כשנעלם
הצורך בה ואילו אצל החכמים דיים לעצמם
ואין להם צורך בידידים
(תיאודוס)

חברים הם ההתנצלות של אלוהים על קרובי המשפחה
(יו קינסמיל)

כדי לזכות בחבר צריך לעצום עין אחת.
כדי להחזיק בו צריך לעצום את שתיהן.
(נורמאן דאגלאס)

רק שמור אותי מאהבי משונאי אשר בעצמי.
(מארשל דה וילר)

אין סכין מתחדדת אלא בירך חברתה
(בראשית רבה ס"ט)

אין אנו יכולים ואין אנו מסוגלים מתוך טבענו
לחיות בלי חברים
(פוליטארכוס)

עשה לך רב וקנה לך חבר

(אבות פרק א' משנה ו')

...והחברים - שלושה מינים: חבר תועלת, וחבר נחת,
וחבר מעלה.

חבר התועלת, הרי הוא כחברות שני השותפים, וחברות
המלך וחייליו.

חבר הנחת, הרי הוא שני מינים: חבר הנאה, וחבר
בטחון.

חבר הנאה, הרי הוא כחברות הזכרים לנקבות וכיוצא
בה. חבר הבטחון, הרי הוא שיהיה לאדם חבר שתבטח
נפשו בו, לא ישמר ממנו לא במעשה ולא בדיבור, ויגלה
לו כל ענייניו, הנאה מהם והמגונה, מבלי חשש ממנו
שישיגהו בכל זה חסרון, לא אצלו ולא אצל זולתו. כי
אם יגיע לנפש בטחון באיש עד לזה השעור - תמצא
רוב נחת בשיחתו ובחברותו.

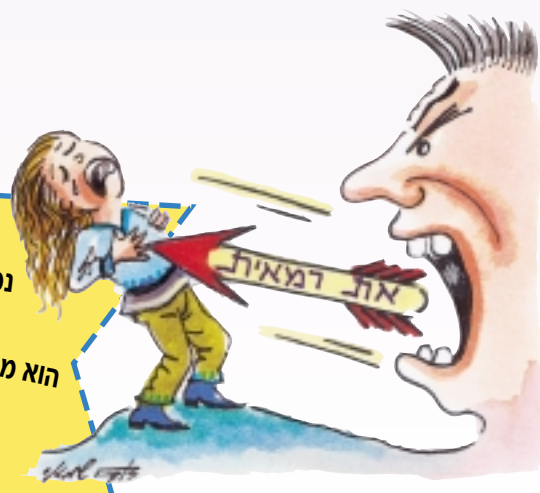
ואוהב המעלה, הוא שתהיה תאוות שניהם וכוונתם
למטרה אחת, והיא: הטוב, וירצה כל אחד להעזר
בחברו בהגיע הטוב ההוא לשניהם יחד. וזה הוא החבר
אשר צוה לקנותו, והוא כחברות הרב לתלמיד והתלמיד
לרב.

(פירוש הרמב"ם)

שלחו חכמים ואמרו לרב אדא בר אחוה
מה מעשים טובים יש בידך
אמר להן מימי לא צעדתי בין החברים
ולא כיניתי שם לחברי ולא שמחתי
בתקלת חברי
ולא באת (באה) קללת חברי על מטתי.

(תלמוד ירושלמי מסכת תענית דף יז עמוד א')

נמשל הלשון לחץ, ולמה, שאם ישלוף האדם החרב שבידו להרוג את חברו,
הוא מתחנן לו ומבקש הימנו רחמים, מתנחם ההורג ומחזיר החרב לנרתיקו, אבל החץ כיון שירה
אותו והלך, אפילו מבקש להחזיר אינו יכול להחזיר.

או חברותא או מיתותא

(תלמוד בבלי תענית דף כ"ג עמוד א')